

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Максим БРУНАРСЬКИЙ

здобувач кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЗА
КОРДОНОМ**

Контроль є невід'ємною складовою будь-якої діяльності, зокрема й аудиторських процедур. Регулювання аудиторської діяльності є важливим, оскільки фінансова (бухгалтерська) звітність слугує основою для прийняття важливих управлінських рішень різними категоріями користувачів, включаючи фізичних і юридичних осіб, державні установи та органи місцевого самоврядування. Для забезпечення довіри до результатів аудиту користувачі повинні бути впевнені, що аудитори дотримуються єдиних стандартів під час виконання своїх завдань.

Суб'єктами аудиторського фінансового контролю є незалежні фізичні особи (аудитори), які володіють кваліфікаційним сертифікатом і ліцензією на здійснення аудиторської діяльності, а також аудиторські фірми будь-якої форми власності, що мають відповідну ліцензію та спеціалізуються виключно на проведенні аудиту й наданні супутніх послуг.

На відміну від державного фінансового контролю, який здійснюється від імені державних органів, сертифіковані аудитори є ключовим елементом системи аудиту. Учасниками системи фінансового контролю виступають ліцензовані сертифіковані аудитори, які проводять аудит як самостійно, так і від імені аудиторських фірм [1].

На сьогодні аудиторська діяльність в Україні регулюється Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Водночас дія цього нормативного акту не охоплює аудиторську діяльність, яку здійснюють органи державної влади, їхні підрозділи або посадові особи, визначені законодавством як такі, що проводять державний фінансовий контроль.[2]

Згідно зі статтею 3 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», надано визначення аудиту та аудиторської діяльності. Аудит передбачає аналіз бухгалтерської інформації та фінансової звітності з метою формування незалежної думки щодо їхньої достовірності у всіх суттєвих аспектах і відповідності вимогам українського законодавства, стандартам бухгалтерського обліку та іншим регламентам (наприклад, внутрішнім положенням підприємства), що відповідають потребам користувачів звітності. Аудиторська діяльність, відповідно до Закону, охоплює господарську діяльність, яка включає проведення аудиторських перевірок, надання додаткових аудиторських послуг, а також організаційне та методичне забезпечення аудиту.

Процес отримання права на здійснення аудиторської діяльності називається

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

сертифікацією. Аудиторська палата України (АПУ) керується положеннями Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [2] та Положенням про сертифікацію аудиторів на всіх етапах цього процесу. Сертифікат, що засвідчує право на аудиторську діяльність, видається в Україні й визнається для осіб, які мають вищу освіту у сфері економіки або права. На наведеному нижче рисунку представлено основні кваліфікаційні вимоги до кандидатів, які прагнуть отримати сертифікат.

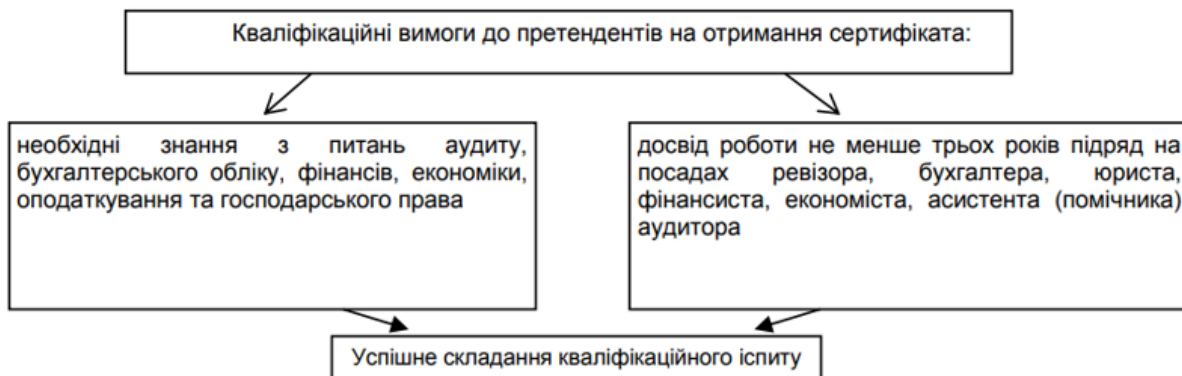

Рис 1. Основні вимоги щодо претендентів для отримання сертифікату [3]

Для допуску до сертифікації кандидат зобов'язаний подати до Аудиторської палати України (АПУ) такі документи у встановленому порядку:

- нотаріально засвідчену копію диплома про освіту;
- засвідчену копію трудової книжки (нотаріально або за місцем роботи);
- документ, що підтверджує сплату за проведення сертифікації;
- копію першої сторінки паспорта;
- згоду на обробку персональних даних.

Доцільно розрізнити дві концепції регулювання аудиторської діяльності: державну та професійну. Державна модель є більш поширеною у таких країнах, як Франція, Німеччина, Польща та інших. У цій системі аудит переважно орієнтований на потреби державних органів, які виступають основними замовниками аудиторських висновків.

Органи державної влади, відповідальні за нагляд за аудиторською діяльністю, встановлюють суворі правила, що регламентують її здійснення. Допуск до складання кваліфікаційних іспитів для отримання статусу аудитора залежить від вимог до освіти та професійного досвіду, які у багатьох європейських країнах перебувають під значним впливом державного регулювання [4].

Треті сторони, такі як кредитори, банки, страхові компанії, фондові біржі та інвестори, є основними споживачами аудиторських висновків у країнах, таких як США та Великобританія, де переважає професійна концепція регулювання аудиту. Основна ідея полягає в тому, що професійні організації відповідають за організацію, регулювання та контроль діяльності аудиторів. Для менш розвинених постіндустріальних країн характерна державна або змішана концепція регулювання аудиту (державна та професійна), тоді як для економічно розвинених країн переважає професійна концепція.

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Отже, кожна країна має свої унікальні особливості у визначенні суб'єктів аудиту, однак вони узгоджуються з глобальними стандартами кваліфікації аудиторів, які кожна держава самостійно встановлює правила підготовки та сертифікації. Основною метою аудиту в усіх країнах є перевірка достовірності даних з бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів господарювання. Більшість країн використовують МСА як основний інструмент для проведення аудиторських перевірок. Аудиторський звіт є ключовим документом, що забезпечує користувачів упевненістю у даних, необхідних для ухвалення управлінських рішень.

Україна є країною зі змішаною системою регулювання аудиторської діяльності. Хоча це є позитивним кроком для розвитку аудиту, в майбутньому слід поступово зменшити вплив держави на регулювання аудиторської діяльності. Також важливо визначити шляхи міжнародного співробітництва між українськими аудиторами та іноземними спеціалістами. Така співпраця може відбуватися у формі круглих столів, семінарів та конференцій, що сприятиме обміну досвідом та підвищенню авторитету аудиторів.

Список використаних джерел:

1. Петрик О.П. Законодавчо-нормативне регулювання аудиторської діяльності в Україні: реалії сьогодення. Бухгалтерський облік і аудит. 2009. № 8-9. С. 71-77
2. Про внесення змін до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» щодо забезпечення аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки : Закон України від 27 квітня 2023 року № 2285-IX. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2285-20#Text> (дата звернення: 11.03. 2023).
3. Положення про сертифікацію аудиторів : затверджено рішення АПУ № 187/6 від 31.05.2007 р. (зі змінами) URL: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-zmin-do-polozhennja-pro-sertifikaciju-aud-doc99255.html>
4. Пантелєєв В.П. Консолідація інформації з регулювання аудиту, організації і методики аудиту в країнах ЄС. ECONOMICS: 2020. №1(47). С. 91-113.

Юлія ВАСЕЧКО

здобувач кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет
м.Тернопіль, Україна

**РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ У СУЧАСНІЙ РИНКОВІЙ
ЕКОНОМІЦІ**

Фінансова звітність підприємства є однією з основних складових сучасної економіки, що сприяє прозорості та інформативності його фінансового стану. У теоретичному плані фінансова звітність виступає головним інструментом для відображення результатів